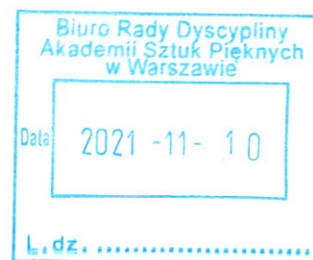

Prof. Anna Bem-Borucka
Akademia Sztuk Pięknych w Gdańsku
Wydział Grafiki

Sopot, październik 2021 r.

RECENZJA

Dotycząca oceny dorobku artystycznego oraz rozprawy doktorskiej **Pani mgr Katarzyny Tomaszewskiej**, sporządzona w związku z postępowaniem o nadanie stopnia doktora sztuki, wszczętym przez Radę Dyscypliny i Szkoły Doktorskiej Akademii Sztuk Pięknych w Warszawie

Pani Katarzyna Tomaszewska urodziła się w 1987 r. we Wrocławiu. Studia na Wydziale Grafiki w Akademii Sztuk Pięknych im. Eugeniusza Gepperta kończy dyplomem z wynikiem celującym w 2011 roku w Katedrze Projektowania Graficznego w pracowni prof. Ludwika Żelaźniewicza, w Katedrze Grafiki Warsztatowej w pracowni prof. Anny Janusz-Strzyż oraz w Pracowni Rysunku prowadzonej przez prof. Eugeniusza Geta Stankiewicza (aneks).

W latach 2008-2009 w ramach wymiany studenckiej Autorka wyjeżdża na roczny pobyt do Accademii di Belle Arti di Brera w Mediolanie, który staje się dla Jej twórczości decydującym, jak sama mówi „to tam odnalazłam inspirację na tematykę i estetykę moich prac”. Po dyplomie, przez cztery lata pracuje jako grafik, początkowo we Wrocławiu, następnie w agencjach reklamowych w Szwajcarii i w Wiedniu. W roku 2017 rozpoczyna czteroletnie studia doktoranckie na Wydziale Grafiki w Akademii Sztuk Pięknych w Warszawie, które finalizuje w 2021 roku. Na drugim roku studiów, w roku akademickim 2018/ 2019 Autorka odbywa praktykę w ramach funkcji asystenta w Pracowni Rysunku prowadzonej przez dr hab. Rafała Kocharńskiego.

Katarzyna Tomaszewska od ukończenia studiów swoją drogę twórczą realizuje w rysunku. Tym co określa Jej twórczość jest próba stworzenia nowej perspektywy w spojrzeniu na portret, nie ma tu spontaniczności ani przypadku w dosłownym znaczeniu. Autorka prowadzi nas mrocznym labiryntem ludzkich emocji: brak tlenu, zanik tchu spowodowany nałożoną na twarz folią, strach, krzyk, przerażenie, fragmentaryzacja, destrukcja, szok, wszechobecność nakładanej maski, gra pozorów - jacy jesteśmy a jak chcielibyśmy być postrzegani. Przeszło sto lat temu Wilhelm Dilthey pisał o stałym, utrzymującym się rodzaju napięcia, który powoduje, że człowiek jest w ciągłym ruchu dzięki odniesieniu do świata i otaczającej go rzeczywistości. Również dla Karla Jaspersa człowiek znajduje się zawsze w jakiejś relacji do świata, jedynie doświadczając sytuacji granicznych, takich jak zwątpienie czy zdziwienie dąży do autentycznej komunikacji.

Wrażliwość Autorki, umiejętność dostrzeżenia wielu różnych kontekstów i uwarunkowań sprawia, że tworząc ewokuje komentarze otwierające oczy, pobudzające refleksję, jednocześnie nie wyczerpując ich hermeneutycznych treści.

Martin Seel w „*Estetyce obecności fenomenalnej*„ tak pisze o tej relacji:
„*W postrzeganiu niepojętej szczególności czegoś, co jest zmysłowo dane, uzyskujemy ogląd obecnej – pozostającej poza naszą dyspozycją chwili naszego życia. Dzieje się tak również – i często tym bardziej – w przypadku, gdy dzieła sztuki imaginują przeszłe lub przyszłe, prawdopodobne lub nieprawdopodobne teraźniejszości*”.

W tych rysunkach nie zobaczymy pojedynczej, wymykającej się spod kontroli spontanicznej kreski, widzimy czytelny, narzucony sobie warsztatowy rygor i dużą dyscyplinę pracy. Nakładające się warstwowo, transparentne o różnym natężeniu walorowym, biologiczne i zgeometryzowane fragmenty twarzy tworzą rozpoznawalne portrety rysowanych osób.

Te dynamiczne, wielkoformatowe, zdekonstruowane i stworzone na nowo autoportrety „na pierwszy rzut oka” działają jak poskładane z pociętych fotografii kolaże. Poprzez mechaniczne, proste cięcia poszczególnych elementów, operując wszystkimi odcieniami szarości, od czerni do bieli Autorka stwarza atmosferę kruchości i ulotności, to co niematerialne, jakby rozproszone we mgle zderzając się z ułamkami czerni przypomina o przemijaniu i nietrwałości ludzkiej egzystencji. Zauważalna jest spontaniczność kontrolowana, perfekcja wykonania i analizowanie krok po kroku kolejnych etapów w dochodzeniu do zamierzonych efektów. Rzetelny warsztat w każdej dyscyplinie zdaje się być ważnym na tyle, aby nie zastanawiać się nad tym, jakich użyć mediów czy środków w wyrażaniu własnych myśli. Tutaj mamy do czynienia z Artystką świadomą i w pełni wykorzystującą zarówno swoje umiejętności intelektualne jak i warsztatowe.

Praca doktorska, na którą składa się dziewięć wielkoformatowych, monochromatycznych rysunków - autoportretów wraz z rozprawą zat. „Autoafirmacja. Twarz jako Medium Ekspresji, Komunikacji i Autoprezentacji” jest transparentna, spójna i poparta licznymi przykładami prac artystów, które są przez Autorkę przywoływane jako źródło inspiracji oraz potwierdzenia własnych intuicji. W pracy pisemnej Katarzyna Tomaszewska sięga do wielu różnych obszarów i dziedzin: sztuki, historii sztuki, psychologii, filozofii, biologii, etc. We wstępie, ośmiu krótkich rozdziałach i podsumowaniu stara się odpowiedzieć na rudymentalne pytania dotyczące genezy kreacji i tego co jest ważne dla świadomego swoich poszukiwań twórcy. Ten cykl autoportretów stał się swoistym, psychologicznym laboratorium, cyt. za Autorką: „*pozwoił na poszukiwanie własnej tożsamości oraz na obcowanie z dystansu z reprezentacją własnej osoby*”.

Jakie znaczenie ma stawianie, przybliżających nas do istoty rzeczy fundamentalnych pytań wie każdy, kto tworząc zastanawia się nad tym, co pozwala mu przesuwać horyzont przekraczać własne ograniczenia. Taka analizująca perspektywa pomaga zachować dystans i wyciągnąć wnioski na przyszłość. Uważam, że samoświadomość nie bywa jedną objawioną prawdą, jednak w konsekwencji prowadzi do względnej równowagi i wpływa na samorozwój. Od wieków nieustannie stawiane są pytania dotyczące ludzkiej kondycji i jej granic. Prawie dwa i pół tysiąca lat temu Sokrates rozpowszechnił jedną z delfickich maksym, wykutą na frontonie świątyni Apollina, *gnōthi seauton/ poznaj samego siebie*, wzywając do podjęcia ryzyka przebudzenia, po to by móc zacząć naprawdę żyć. W kolejnych stuleciach sentencja dotycząca samoświadomości, przywoływana przez innych filozofów wybrzmiewała równie mocno jak ta wyryta w VII w. p.n.e. w starożytnej Grecji. Kto nie chce

zaryzykować może zawrócić, siadając pod murem będzie jak więzień z jaskini Platona, który nie potrafiąc wydobyć się ze schematu tkwi dalej w kajdanach prowadząc życie uwięzionego.

Co sprawia, że artysta zaczyna tworzyć? Czy to jak odbieramy świat i otaczającą nas rzeczywistość wpływa na naszą percepcję i na wszystko, co staje się dla nas ważne, na co zwracamy uwagę? Czyż nie jest tak, że inspiracja dla każdego kto tworzy staje się naturalnym źródłem motywacji i początkiem zmian dokonywanych w twórczości. Potrzebna jest uważna obserwacja i szukanie trochę po omacku, tak naprawdę nie wiadomo czego, innych doświadczeń, wrażeń, emocji.

W wywiadzie przeprowadzonym przez Katarzynę Kurkowską dla Gazzetta Italia Katarzyna Tomaszewska tak mówi o kreacji: *„Jestem obserwatorem, a co za tym idzie, moim zadaniem jest podpatrywanie rzeczywistości. Moje portrety przesycone są emocjami. Ukazują nastroje i przeżycia psychiczne, towarzyszące mi podczas aktu tworzenia”*.

Zastanawiam się na ile osobowość artysty wyraża się nie tyle w jego warsztacie, a bardziej w tym, co ma do powiedzenia czy przekazania innym. Uważam, że portret jest trudną sztuką, może najtrudniejszą do wybrzmienia. Pomimo tego, że żyjemy w okresie, w którym króluje kultura masowa ze złudnym poczuciem uniwersalizmu, najistotniejsze wartości i to wszystko co godne jest naszych zabiegów, a nie tylko naszych pragnień od wieków nie uległy zmianie.

W swoim dorobku Autorka posiada cztery wystawy indywidualne, w tym w Kalkucie i w Polskim Instytucie w New Delhi oraz udział w licznych konkursach i wystawach zbiorowych w kraju i za granicą. Na przestrzeni dekady od dyplomu Artystka zostaje laureatką wielu polskich i międzynarodowych nagród, których imponującą listę pozwolę sobie przytoczyć:

- 2021 Finalistka Koschatzky Art-Award
- 2020 Wyróżnienie CFA Artist of the Year Award
Nominacja COCA₂₀ CENTER OF CONTEMPORARY ARTISTS Project
- 2019 Wyróżnienie CFA Artist of the Year Award
- 2018 Finalistka 5th Bangkok Triennale International Print and Drawing Exhibition, Tajlandia
Nominacja Visual Art Open Competition
Nominacja Re:artist "SHOW YOUR WORLD" International Art Competition, New York
- 2017 Nominacja Ashurst Emerging Artist Prize, Londyn
Nominacja FID Prize Internationale Drawing Contest
- 2016 OSTEN AWARD, Osten Biennial of Drawing Skopje, Macedonia
Basu Foundation for the Arts Award, Arte Arte Laguna Prize, Wenecja (rezydencja art.)
Artistic Serigraphy Fallani Award Arte Laguna Prize, Wenecja (rezydencja art.)
Wyróżnienie Honorowe ARTISTS PORTFOLIO MAGAZINE 5 Year Anniversary Art Exhibit & Magazine
Wyróżnienie Honorowe Chopin Portrait Competition, Warszawa
Finalistka 4th Internationale Emerging Artist Award Brussels, Belgia
- 2015 Najlepsze prace International Biennials of Drawing, Pilzno
Certificate of Excellence The Chelsea Internationale Fine Art Competition, Nowy Jork
- 2014 Finalistka Aesthetica Art Prize, York, Wielka Brytania
- 2012 Wyróżnienie Honorowe VIII. International Biennial of Drawing, Pilzno
Najlepszy dyplom 2011/2012 z Projektowania Graficznego i Grafiki Warsztatowej,

Grafika – uczeń i jego promotor

- 2011 Wyróżnienie Honorowe na VII Triennale Polskiego Rysunku Współczesnego, Lubaczów
Wyróżnienie Honorowe na I Biennale Sztuki Młodego Wrocławia
2010 Prize of The International Association of Art. Europe, VII. International Biennial of
Drawing, Pilsen

Przedstawiony przez Katarzynę Tomaszewską zakres zajęć dydaktycznych zrealizowanych w trakcie pełnienia funkcji asystenta w Pracowni Rysunku nr 27 prowadzonej przez dr hab. Rafała Kochańskiego obejmuje opracowanie konspektu warsztatów z rysunku dla studentów cyt.: „*umiejętność realistycznego rysowania oka jako istotnego elementu portretu*”

wraz z wiedzą z zakresu historii portretu i przedstawiania oka w różnych dziedzinach sztuk plastycznych. Do zakresu swoich obowiązków Autorka może również zaliczyć:

- prowadzenie zajęć dydaktycznych jako asystent dla studentów II roku Wydziału Grafiki
- udział w opracowywaniu zadań semestralnych oraz w organizacji wystawy końcoworocznej dla studentów lat II-V
- zaprojektowanie gazety Zin dla Pracowni Rysunku 27
- zajęcia z rysunku przygotowujące do egzaminu wstępnego na ASP w Warszawie (Grfikurs)

Reasumując:

Pani Katarzyna Tomaszewska jako artystka, laureatka wielu polskich i międzynarodowych konkursów posiada potrzebną wiedzę i wszechstronne przygotowanie oraz spełnia wszelkie wymagania ustawowe (Art. 187 z dn. 20 lipca 2018 r. Prawo o szkolnictwie wyższym i nauce, tj. Dz. U. poz. 85 ze zm.). W związku z powyższym wysoko oceniając rozprawę doktorską oraz jakość zaprezentowanych osiągnięć artystycznych wnioskuję do Rady Dyscypliny i Szkoły Doktorskiej Akademii Sztuk Pięknych w Warszawie o nadanie Pani mgr Katarzynie Tomaszewskiej stopnia doktora (z wyróżnieniem) w dziedzinie sztuki, w dyscyplinie sztuki plastyczne i konserwacja dzieł sztuki.

Prof. Anna Bém-Borucka

